

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Ndt/3/2018
Identifikačné číslo spisu: 9514100138
Dátum vydania rozhodnutia: 13. februára 2018
Meno a priezvisko: JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia:
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:9514100138.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Pavla Farkaša a sudcov JUDr. Štefana Harabina a JUDr. Dany Wänkeovej v trestnej veci vedenej proti obvinenému T. R. a spol. pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Tr. zák. a iné, o námietke zaujatosti vznesenej splnomocnencom poškodených M. F. a Ing. C. F., JUDr. Danielom Lipšicom, proti JUDr. Štefanovi Harabinovi - sudcovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, takto

rozhodol:

Podľa § 32 ods. 3 Tr. por. a § 31 ods.1 Tr. por., sudca Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. Štefan Harabin, n i e j e v y l ú č e n ý z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci vedenej proti obžalovanému T. R. a spol., vedenej na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 4 To 1/2018 a 4 Tost 3/2018.

O d ô v o d n e n i e

Dňa 12. januára 2018 bola Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky predložená trestná vec obžalovaného T. R. a spol., vedená na Špecializovanom trestnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. BB-3T/32/2014, na rozhodnutie o podaných odvolaniach proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu v Pezinku z 30. novembra 2017 a o sťažnosti obžalovaných T. R., J. E. a Q. T. proti uzneseniu z 30. novembra 2017. Keďže ide o vec opätovne predloženú Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, napriek zmene v obsadení senátu 4T, ku ktorej Rozvrhom práce Najvyššieho súdu slovenskej republiky na rok 2018 došlo, v súlade s čl. II bod 6) Rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2018, vec napadla do tohto senátu, nakoľko v ňom je zaradená väčšina jeho naposledy vo veci rozhodujúcich sudcov (JUDr. Pavol Farkaš, JUDr. Štefan Harabin). Obsah predloženého spisu tvorili aj námietky zaujatosti vznesené prokurátorom Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky proti celému senátu 4To Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a námietky zaujatosti vznesené splnomocnencom poškodených M. F. a Ing. C. F., JUDr. Danielom Lipšicom proti JUDr. Štefanovi Harabinovi. Prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky vzniesol námietky zaujatosti proti všetkým členom senátu 4To Najvyššieho súdu pre - ako doslova uvádza - „pochybnosti o ich nezaujatosti pre ich špecifický pomer k veci, ktorý zaujali predovšetkým už pri vydávaní zrušujúceho uznesenia zo 06. februára 2017 pod sp. zn. 4To/6/2016.". Prokurátor ďalej uvádza: „Závažné pochybnosti o nezaujatosti senátu 4To pre pomer k veci podmieňuje skutočnosť, že odvolací senát rozhodoval opätovne o otázke zaujatosti sudcov prvostupňového súdu - senátu 3T, a to napriek tomu, že o tejto otázke bolo už v

priebehu hlavného pojednávania bezprostredne rozhodované (dňa 30.12.2015 senátom 3T Špecializovaného trestného súdu, ktorého sudcovia sa nevylúčili z úkonov trestného konania a na základe sťažnosti obv. T. R. aj senátom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Tost 2/2016 zo dňa 12.01.2016, ktorý sťažnosť zamietol a preto hlavné pojednávanie pokračovalo pred senátom 3T Špecializovaného trestného súdu). Odvolací senát 4To Najvyššieho súdu SR však vo svojom rozhodnutí zo dňa 06.02.2017 vo svojom odôvodnení vôbec nespomína uvedené rozhodovanie o námietke zaujatosti, nijakým spôsobom sa s ním nevysporiadal, čo navodzuje zdanie, že došlo k rozhodovaniu bez znalosti spisu a len na základe podaného odvolania obžalovaným T. R. v jeho prospech a navyše spôsobom, ktorý je v rozpore s Trestným poriadkom, čo neskôr korigovalo uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Ndt/3/2017 z 09. marca 2017. Toto navodzuje pochybnosti o nezaujatosti konajúceho odvolacieho senátu k prejedávanej veci. Navyše o vrátení veci pre údajnú zaujatosť prvostupňového senátu rozhodol odvolací senát 4To Najvyššieho súdu SR tak, ako je uvedené vyššie napriek tomu, že napadnúť nevylúčenie senátu by bolo možné až dovolaním podaným z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. e) Tr. por. (pričom dáva do pozornosti v uvedených otázkach aj neskoršie stanovisko č. 15 trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR sp. zn. Tpj 11/2017)." V ďalšom prokurátor poukázal na predchádzajúce zrušujúce rozhodnutia odvolacieho súdu s tým, že napriek tomu, že dôvodom zrušenia prvostupňového rozsudku neboli pochybnosti odvolacieho senátu 4 To o správnosti skutkových zistení podľa § 321 ods. 1 písm. c) Tr. por., tak na str. 112-162 uznesenia 4 To/6/2016 zo 06. februára 2017, sú vyjadrené názory senátu, ktorými došlo k posudzovaniu skutkového stavu, a to tak vo všeobecnosti, ale aj veľmi rozsiahlo k vierohodnosti spolupracujúcich osôb a aj veľmi konkrétne vo vzťahu k obžalovanému P. K. vo vzťahu ku skutku č. 4. Tieto právne názory čerpajú predovšetkým z podaných odvolaní obžalovanými (resp. ich obhajcami) bez toho, aby sa vo vyjadrených názoroch v predmetnom rozhodnutí vôbec nejakým spôsobom vysporiadali s argumentáciou ohľadom dôkazného stavu uvedenou prvostupňovým súdom. Prokurátor tiež poukázal na názory senátu 4To vyjadrené v zrušujúcich rozhodnutiach odvolacieho súdu s tým, že osobitne ku tzv. kajúcnikom sú produkované názory senátu 4To v úplnom rozpore s viacerými rozhodnutiami Najvyššieho súdu SR vo vzťahu k odsúdeným členom zločineckej skupiny tzv. B. a len prehlbuje úvahy, ktoré vychádzajú z odvolaní obžalovaných, používajúc pritom judikatúru ESLP vytrhnutú z kontextu, avšak bez prihliadnutia na to, že judikatúra ESLP je kazuistická. Ďalej poukázal na ďalšie argumenty uvádzané v odôvodnení rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky s tým, že na základe uvedených skutočností vznikla dôvodná pochybnosť o nezaujatosti členov odvolacieho senátu 4To, pretože vopred vytvoril názor na časť skutkového stavu, ku ktorému dospel prvostupňový senát po vykonanom dokazovaní a hlavnom pojednávaní. Týmto vyhodnotením senát 4To jednoznačne a nespochybniteľným spôsobom naznačil, aké bude jeho rozhodnutie o prípadnom odvolaní strán konania proti prvostupňovému rozsudku v prípade jeho opätovného vyhlásenia a pochybnosť o dôvodnosti nezaujatosti sa potvrdila aj v nasledujúcom rozhodnutí odvolacieho senátu zo dňa 20. apríla 2017. Podľa prokurátora, vzhľadom na opätovné odvolacie konanie, sú tu pochybnosti o nezaujatosti členov senátu 4 To Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pre pomer senátu k prejedávanej veci, ktoré sú navyše posilnené predchádzajúcim rozhodovaním senátu 4To, resp. nerozhodovaním o podaných námietkach zaujatosti, ktoré napriek vyššie uvedenému boli posúdené ako údajné namietanie procesného postupu súdu resp. že boli podané oneskorene. Najmä argumentácia o neskorom podaní námietky vyznieva viac ako absurdne, keďže po vyhlásení prvostupňového rozsudku, bolo okamžite podané odvolanie a zároveň aj námietka zaujatosti. Prokurátor navrhol, aby podľa § 31 ods. 1 Tr. por. bol senát najvyššieho súdu 4 To v zložení JUDr. Štefan Harabin, JUDr. Martin Piovartsy a JUDr. Pavol Farkaš vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v predmetnej trestnej veci a to postupom podľa § 32 ods. 3 Tr. por. a následne bolo rozhodnuté o pridelení na ďalšie konanie inému odvolaciemu senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Námietku zaujatosti vzniesol aj splnomocnenec poškodených M. F. a Ing. C. F., JUDr. Daniel Lipšic, a to proti JUDr. Štefanovi Harabinovi - sudcovi senátu 4To, pre jeho pomer k splnomocnencovi poškodených JUDr. Danielovi Lipšicovi. Námietku zaujatosti odôvodnil nasledovne: „V danej veci je mimo rozumnú pochybnosť, že predseda senátu 4 To najvyššieho súdu JUDr. Štefan Harabin je zaujatý vo vzťahu k splnomocnencovi poškodených JUDr. Danielovi Lipšicovi. Keďže ide o pomerne známu notoriету, poukazujeme len na široko publikovaný a následne popularizovaný výrok, ktorý dňa 4.9.2008 adresoval v pléne Národnej rady Slovenskej republiky vtedajší minister spravodlivosti Slovenskej republiky JUDr. Štefan Harabin vtedajšiemu opozičnému poslancovi Národnej rady Slovenskej republiky JUDr. Danielovi Lipšicovi: „Pôjdeš do basy, Ty

hajzel!". Tento výrok síce JUDr. Štefan Harabin najskôr ľživo poprel, avšak následne bol usvedčený ruchovými mikrofónmi, ktoré daný výrok zaznamenali." Ďalej poukázal na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva a v ďalšom splnomocnenec poškodených uviedol: „Vo všeobecnosti hrubé a urážlivé verejné vyjadrenia sudcov na adresu procesných strán a ich právnych zástupcov vedú takmer automaticky ku konštatovaniu nedostatku nestrannosti konajúceho súdu (napr. rozsudok ESLP vo veci Olujić v. Chorvátsko zo dňa 5.2.2009, sťažnosť e. 22330/05). Subjektívna nestrannosť sa teda posudzuje najmä podľa osobných prejavov sudcu vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu, k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, alebo k ich právnym zástupcom. Vzhľadom k uvedenému je zrejmé, že u predsedu senátu Najvyššieho súd SR 4To JUDr. Štefana Harabina celkom zjavne absentujú kritériá subjektívnej sudcovskej nestrannosti vo vzťahu k splnomocnencovi poškodených JUDr. Danielovi Lipšicovi z dôvodu jeho verejne známej osobnej animozity a predpojatosti. V tejto súvislosti uvádzame, že splnomocnenec poškodených JUDr. Daniel Lipšic je aj v civilnom spore v konaní o ochranu osobnosti ako žalobca s predsedom senátu najvyššieho súdu JUDr. Štefanom Harabinom. Spor sa nachádza na Okresnom súde Bratislava I. po sp. zn. 26C/135/2009. Uvedený pomer k právnemu zástupcovi procesnej strany je v rozpore s požiadavkou nestrannosti súdu podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd aj na základe rozsudku ESLP vo veci Chmelíř v. Česká republika, kedy išlo rovnako o konanie vo veci ochrany osobnosti (rozsudok zo dňa 7.6.2015, sťažnosť č. 64935). Kvôli celkovému kontextu danej veci zdôrazňujeme, že splnomocnenec poškodených JUDr. Daniel Lipšic začal zastupovať poškodených M. F. a Ing. C. F. v civilnom konaní proti Ing. V. C., ako objednávateľovi vraždy ich syna Ing. T. F., ktorého trestné stíhanie bolo zastavené z dôvodu uplynutia premlčacej doby, na základe plnomocenstva zo dňa 30.1.2017, teda ešte pred vyhlásením prvého zrušujúceho rozhodnutia senátu Najvyššieho súdu SR 4 To zo dňa 6.2.2017 pod sp. zn.4 To 6/2016."V ďalšej časti splnomocnenec poškodených poukázal na predtým podanú námietku zaujatosti, o ktorej senát 4To nekonal z dôvodu, že nebola vznesená bezodkladne, s ktorým postupom sa nestotožňuje a navrhol, aby predseda odvolacieho senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 4To JUDr. Štefan Harabin bol v danej trestnej veci vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v zmysle § 31 ods. 1 Trestného poriadku, a to postupom podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku, pre jeho pomer k splnomocnencovi poškodených JUDr. Danielovi Lipšicovi. Najvyšší súd Slovenskej republiky na podklade námietky zaujatosti vznesenej splnomocnencom poškodených voči sudcovi najvyššieho súdu preskúmal spisový materiál a nezistil žiaden dôvod, pre ktorý sudca JUDr. Štefan Harabin by bol vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v posudzovanej veci.Podľa § 31 ods. 1 až 3 Tr. por. z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca (ďalej len „prísediaci"), prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník, asistent prokurátora a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezáujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.Sudca, prísediaci, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník a súdny tajomník je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania, ak bol v prejednávanej veci činný ako prokurátor, policajt, spoločenský zástupca, obhajca, splnomocnenec zúčastnenej osoby alebo poškodeného, zástupca poškodeného alebo spoločný zástupca poškodených.Z rozhodovania na súde vyššieho stupňa je okrem vylúčenia podľa odseku 2 vylúčený sudca, prísediaci, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník a súdny tajomník, ktorý sa zúčastnil na rozhodovaní na súde nižšieho stupňa, a naopak. Z rozhodovania o dovolaní je vylúčený ten, kto sa v prejednávanej veci zúčastnil na rozhodovaní ako sudca alebo prísediaci súdu iného stupňa. Z rozhodovania o sťažnosti na nadriadenom orgáne je vylúčený prokurátor, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal alebo dal naň súhlas alebo pokyn.Pokiaľ ide o námietku zaujatosti vznesenú prokurátorom, senát o tejto námietke nekonal a nerozhodoval, a to vzhľadom na ustanovenie § 32 ods. 6 Tr. por., podľa ktorého o námietke zaujatosti strany, ktorá je založená na tých istých dôvodoch, pre ktoré už raz bolo o takej námietke rozhodnuté, alebo ktorá nebola vznesená bezodkladne podľa § 31 ods. 4 alebo ak je dôvodom námietky len procesný postup orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu v konaní, sa nekoná; to platí aj o námietke, ktorá je založená na iných dôvodoch ako dôvodoch podľa § 31. Z obsahu námietky prokurátora je nepochybné, že táto sa vzťahuje výhradne na predchádzajúcu rozhodovaciu činnosť senátu 4To, z čoho prokurátor vyvodzuje vzťah senátu k veci. Možno preto konštatovať, že ide o námietku zaujatosti, ktorej dôvodom je procesný postup senátu a o takejto námietke sa v zmysle vyššie citovaného zákonného ustanovenia nie je možné konať. Pokiaľ ide o námietku splnomocnenca poškodeného JUDr. Daniela

Lipšica, táto bola vznesená voči sudcovi senátu 4To JUDr. Štefanovi Harabinovi, ktorý sa k nej vyjadril tak, že námietku považuje za obštrukčnú. Najvyšší súd považuje za potrebné zdôrazniť, že jednou zo základných zásad trestného konania je aj zásada zákonného trestného procesu, ktorá vyjadruje požiadavku spravodlivého prejednávania veci nezávislým a nestranným súdom. Právu na nestranný súd (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) zodpovedá ústavná povinnosť súdov prerokovať a rozhodnúť každú vec tak, aby postupovali nezaujato a neutrálne, bez nadšania a objektívne posúdili všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje stranám konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ má právomoc o nich rozhodnúť (II. ÚS 71/97, III. ÚS 24/05). Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom je v trestnom konaní garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia pre zaujatosť. Nestrannosť je pritom potrebné skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, kedy je potrebné zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad, a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. či sú poskytnuté dostatočné záruky na vylúčenie akejkoľvek pochybnosti o sudcovej nestrannosti. V prípade subjektívneho hľadiska sa nestrannosť sudcu predpokladá až do predloženia dôkazu o opaku (Piersack v. Belgicko - rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 1. októbra 1982 - ďalej len „ESLP“). Nie je však možné uspokojiť sa len so subjektívnym hľadiskom nestrannosti. Zároveň musí byť vylúčená akákoľvek vonkajšia oprávnená pochybnosť o nestrannosti sudcu prejednávajúceho vec (III. ÚS 16/00). Objektívna nestrannosť sa posudzuje podľa vonkajších objektívnych skutočností a spočíva v posúdení, či nezávisle od osobného správania sudcu určité overiteľné skutočnosti neumožňujú pochybovať o jeho nestrannosti. Pri posudzovaní objektívnej nestrannosti platí tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. Spravodlivosť nielenže má byť vykonávaná, ale sa musí aj javiť, že má byť vykonávaná (Delcourt v. Belgicko, rozsudok ESLP zo 17. januára 1970). Mal by byť vylúčený každý sudca, u ktorého sa možno oprávnenne obávať, že mu chýba nestrannosť. Ide o dôveru, ktorú musia mať sudy pri stranách v demokratickej spoločnosti (Padovani v. Taliansko, rozsudok ESLP z 26. februára 1993). Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či dôvod obavy je objektívny. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar v. Spojené kráľovstvo). Relevantná obava z nedostatku nestrannosti sudcu sa musí zakladať na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Existencia oprávnených pochybností závisí od posúdenia konkrétnych okolností prípadu. Tzv. objektívna nestrannosť sa teda posudzuje nie podľa subjektívneho postoja sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže byť subjektívne absolútne nestranný, ale i napriek tomu môže byť jeho nestrannosť vystavená oprávneným pochybnostiam vzhľadom na jeho status, alebo vzhľadom na jeho pomer k veci, k stranám konania, k ich právnym zástupcom, k svedkom a pod. Z tohto hľadiska preto nezáleží ani na tom, že sudca sa k návrhu na jeho vylúčenie vyjadril v tom zmysle, že sa vnútorne necíti byť zaujatý. Rozhodujúce nie je jeho stanovisko, ale existencia objektívnych skutočností, ktoré vzbudzujú pochybnosť o jeho nestrannosti v očiach strán a verejnosti (III. ÚS 24/05). Pomerom k prejednávanej veci pritom treba rozumieť určitú zainteresovanosť vo veci procesne činného orgánu trestného konania na skutku, ktorá má konkrétnu podobu a osobný charakter, aby bola dostatočným dôvodom pre vznik pochybností o schopnosti sudcu (alebo iného procesne činného orgánu - vyšetrovateľ, prokurátor) pristupovať k veci a úkonom, ktoré sa jej týkajú objektívne. Táto môže spočívať napríklad v tom, že vo veci procesne činný orgán, resp. jeho príbuzní, rodinný príslušník, osoba jemu blízka a podobne, boli činom poškodení eventuálne procesne činný orgán trestného konania bol svedkom skutku, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie a podobne. Pomerom procesne činného orgánu trestného konania k osobám uvedeným v § 31 ods. 1 Trestného poriadku sa rozumie jeho vzťah k niektorej z osôb tam uvedených, ktorý môže vyvolať vo verejnosti pochybnosti o jeho nezaujatosti práve pre tento vzťah, ktorý prípadne existuje aj mimo rámec konania. Takýto vzťah môže spočívať najmä v príbuzenskom a rodinnom pomere procesne činného orgánu k niektorej z osôb uvedených v § 31 ods. 1 Trestného poriadku, ďalej môže ísť o úzke priateľstvo, či kamarátstvo, resp. negatívny vzťah. V prerokúvanej veci neboli zistené také skutočnosti, ktoré by zakladali dôvod pre vylúčenie sudcu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. Štefana Harabina v zmysle vyššie citovaných ustanovení Trestného poriadku pre jeho pomer k splnomocnencovi poškodených JUDr. Danielovi

Lipšicovi. Skutočnosť, že v minulosti došlo k negatívnemu vyjadreniu, podľa názoru súdu, nezakladá sama osebe námietku zaujatosti, ktorá by odôvodňovala vylúčenie tohto sudcu z vykonávania úkonov trestného konania, najmä ak neboli zákonným spôsobom preukázané aj ďalšie skutočnosti preukazujúce, že vzťah sudcu JUDr. Štefana Harabina a splnomocnenca poškodených má vplyv na meritórne rozhodovanie vo veci. Rovnako žaloba na ochranu osobnosti podaná splnomocnencom poškodených JUDr. Danielom Lipšicom proti JUDr. Štefanovi Harabinovi, sama osebe nenapĺňa zákonné podmienky uvedené v § 31 ods. 1 Tr. por. na vylúčenie z vykonávania úkonov trestného konania v predmetnej veci. Tieto dôvody viedli senát 4T najvyššieho súdu, na podklade § 31 ods. 1 až 3 Tr. por. k záveru o jeho nezaujatosti a teda o jeho nevylúčení z vykonávania úkonov trestného konania v označenej veci. Senát 4T pritom postupoval v súlade s ustanovením § 32 ods. 3, veta druhá Tr. por., podľa ktorej o tom, či je vylúčený sudca alebo prísediaci, ktorý rozhoduje v senáte, rozhodne tento senát.

P o u č e n i e :

Proti tomuto uzneseniu je prípustná sťažnosť, ktorú je možné podať do troch dní od jeho doručenia na Najvyšší súd Slovenskej republiky.